

MẶT TRẬN VIỆT MINH DƯỚI GÓC NHÌN CỦA TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ ĐOÀN KẾT TRONG ĐẤU TRANH GIẢI PHÓNG DÂN TỘC

TÔ MẠNH CƯỜNG – NGUYỄN THỊ MINH TRANG
Khoa Lý luận Chính trị và KHXNNV
Trường Cao đẳng Cảnh sát nhân dân II

Tóm tắt:

Mặt trận Việt Minh đã có nhiều đóng góp cho cách mạng Việt Nam. Từ khi ra đời, Mặt trận Việt Minh luôn là một tổ chức tập hợp, đoàn kết các tầng lớp nhân dân không phân biệt tôn giáo, xu hướng chính trị để thực hiện mục tiêu cao nhất là giải phóng dân tộc, lập nên nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam Á.

Sự ra đời và 10 năm hoạt động của Mặt trận Việt Minh là minh chứng của sức mạnh đại đoàn kết dân tộc, là sự thể hiện đúng đắn chiến lược đoàn kết dân tộc của tư tưởng Hồ Chí Minh.

Từ khóa: Mặt trận Việt Minh; đại đoàn kết; tư tưởng Hồ Chí Minh

Đặt vấn đề

Sau 30 năm ra đi tìm đường cứu nước, ngày 28/01/1941, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trở về Tổ quốc tại vị trí cột mốc 108 (cũ) trên biên giới Việt - Trung. Cũng từ đây, cách mạng giải phóng dân tộc ở Việt Nam bắt đầu một giai đoạn mới – giai đoạn chuẩn bị để tiến tới giành chính quyền và thành lập nhà nước mới của giai cấp công nông.

Để có sức mạnh của đoàn kết trong sự nghiệp giành độc lập cho Tổ quốc, tự do cho nhân dân, việc vận động để thành lập một tổ chức có thể tập hợp đông đảo quần chúng, Mặt trận Việt Minh ra đời từ đề xuất của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc. Ngay sau khi được thành lập, Mặt trận Việt Minh phát triển nhanh chóng và rộng khắp trong cả nước, kêu gọi toàn dân nổi dậy Tổng khởi nghĩa Tháng Tám giành chính quyền, thành lập nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà - Nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam Á và ngay sau đó cùng dân tộc bước vào cuộc trường kỳ kháng chiến chống lại tham vọng của thực dân Pháp hòng nô dịch nhân dân ta một lần nữa.

Khi vận động, tuyên truyền cho Mặt trận

Việt Minh, người sáng lập và lãnh đạo tổ chức đại đoàn kết dân tộc này, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc – Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết¹:

“Có mười chính sách bày ra,
Một là ích nước, hai là lợi dân.
...Khuyên ai xin nhớ chữ đồng,
Đồng tình, đồng sức, đồng lòng, đồng
minh”.

**

1. Mặt trận Việt Minh - tổ chức đại đoàn kết dân tộc

1.1. Vài thông tin tóm tắt về Mặt trận Việt Minh²

Tên gọi và ngày thành lập: Việt Minh, tên đầy đủ là “Mặt trận Việt Nam Độc lập Đồng minh” hay “Mặt trận Việt Minh” là một liên minh chính trị, tổ chức tự nguyện của các đảng phái chính trị, các đoàn thể cứu quốc ở Việt Nam. Mặt trận Việt Minh được thành lập theo sáng kiến của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tại Cao Bằng vào ngày 19/5/1941³ theo Nghị quyết Hội nghị lần VIII của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương.

Thời gian tồn tại: MTVM hoạt động ở Việt Nam trong giai đoạn từ tháng 5/1941 đến tháng 3/1951.

Tôn chỉ và mục đích⁴: “Liên hiệp hết các tầng lớp nhân dân, các đảng phái cách mạng, các đoàn thể dân chúng yêu nước, đặng cùng nhau đánh đuổi Nhật, Pháp, làm cho Việt Nam hoàn toàn độc lập, dựng lên một nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa”.

Trên cơ sở tôn chỉ và mục đích, điều kiện tham gia: “Việt Minh kết nạp từng đoàn thể, không cứ đảng phái, đoàn thể nào của người Việt Nam hay của các dân tộc thiểu số sống trong nước Việt Nam, không phân biệt giai cấp, tôn giáo và xu hướng chính trị, hễ thừa nhận mục đích, tôn chỉ và chương trình của Việt Minh và được Tổng bộ Việt Minh thông qua, thời được gia nhập Việt Minh”.

Tuyên ngôn⁵:

“...Hỡi đồng bào!

Hỡi các bạn sĩ, nông, công, thương, binh!

Hỡi các bậc phú hào yêu nước!

Hỡi các vị phụ lão thương nòi!

Nguy cơ diệt vong đã bày ra trước mắt. Hiện thời chúng ta chỉ có một con đường mưu sống là đoàn kết thống nhất, đánh đuổi Nhật, Pháp, trừ khử Việt gian.

Mở con đường ấy cho đồng bào. “Việt Nam độc lập đồng minh” (Việt Minh) ra đời, chào các bạn.

Việt Minh chủ trương liên hiệp hết thảy các giới đồng bào yêu nước, không phân biệt giàu nghèo, già trẻ, trai gái, không phân biệt tôn giáo và xu hướng chính trị, đặng cùng nhau mưu cuộc dân tộc giải phóng và sinh tồn.

Việt Minh chủ trương tập hợp hết thảy mọi tinh thần độc lập chân chính của giống nòi, kết thành một khối cách mạng vô địch, đặng đập tan xiềng xích của Nhật, Pháp, quét sạch những mưu mô xảo trá của một nhóm Việt gian phản quốc, chúng đã tự gạch tên trong quốc tịch của người Việt Nam.

Coi quyền lợi dân tộc cao hơn hết thảy, Việt Minh sẵn sàng giơ tay đón tiếp những cá nhân hay đoàn thể, không cứ theo chủ nghĩa quốc tế hay quốc gia, miễn thành thực muốn đánh đuổi Nhật, Pháp để dựng lên một nước Việt Nam tự do và độc lập.

Muốn cho lực lượng đánh đuổi Nhật, Pháp, được mạnh mẽ, ...

Việt Minh lại sẵn sàng bắt tay các dân tộc bị áp bức châu Á, nhất là các dân tộc Tàu, Triều Tiên, Diêm Điện, Ấn Độ, đặng cùng các dân tộc ấy thành lập mặt trận liên minh chống đế quốc phát xít.

Việt Minh cũng không quên kêu gọi dân chúng cần lao Nhật Bản và những người Pháp dân chủ hãy cùng dân tộc Việt Nam thống nhất hành động đánh đổ kẻ thù chung là phát xít Nhật và bọn Pháp gian...”.

Điều lệ và tổ chức:

Bản điều lệ có 10 điều, những nội dung chính gồm:

Tên - Việt Nam độc lập đồng minh (gọi tắt là Việt Minh).

Tôn chỉ - Liên hiệp tất cả các tầng lớp nhân dân, các đảng phái cách mạng, các đoàn thể dân chúng yêu nước, đặng cùng nhau đánh đuổi Nhật, Pháp, làm cho Việt Nam hoàn toàn độc lập, dựng lên một nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Điều kiện vào Việt Minh - Việt Minh kết nạp từng đoàn thể, không cứ đảng phái, đoàn thể nào của người Việt Nam hay của các dân tộc thiểu số sống trong nước Việt Nam, không phân biệt giai cấp, tôn giáo và xu hướng chính trị, hễ thừa nhận mục đích, tôn chỉ và chương trình của Việt Minh và được Tổng bộ Việt Minh thông qua, thì được gia nhập Việt Minh.

Nhiệm vụ các đoàn thể trong Việt Minh - Đoàn thể nào trong Việt Minh cũng phải: a) Trung thành với mục đích, tôn chỉ của Việt Minh; b) Làm cho Việt Minh chóng phát triển; c) Đóng nguyệt phí (cho Tổng bộ).

Công bố - Giới thiệu tài liệu lưu trữ

Quyền hạn các đoàn thể trong Việt Minh: Các đoàn thể có chân trong Việt Minh đều có quyền: a) Đề nghị, chất vấn, thảo luận và biểu quyết; b) Cử đại biểu vào các ban phụ trách của Việt Minh.

Nguyên tắc tổ chức Việt Minh - Việt Minh tổ chức theo nguyên tắc dân chủ tập trung; trong các uỷ ban Việt Minh, khi biểu quyết số ít phải theo số nhiều, khi thực hành thì Ủy ban Việt Minh cấp dưới thì phải theo Ủy ban Việt Minh cấp trên.

Hệ thống tổ chức Việt Minh: Có ban chấp hành của Việt Minh ở làng hay xã, Tổng, huyện (hay phủ, châu, quận), tỉnh, kỳ, Việt Minh toàn quốc có Tổng bộ. Cấp nào cũng có ban chấp uỷ của Việt Minh.

Các hội quần chúng của Mặt trận Việt Minh gồm:

- Các đoàn thể cứu quốc có tính chất chính trị, cách mạng rõ rệt: Hội nông dân cứu quốc, Hội công nhân cứu quốc, Hội thanh niên cứu quốc, Hội phụ nữ cứu quốc;
- Các đoàn thể quần chúng hoạt động (công khai, bán công khai) không cần điều lệ như: Hội cứu tế thất nghiệp, Hội tương tế, Hội hiếu hi, phường bạn, nhóm học Quốc ngữ, nhóm đọc sách,

xem báo v.v.. Đây là những tổ chức để đưa quần chúng từng bước lên các tổ chức cứu quốc.

Đảng Cộng sản Đông Dương là một bộ phận trong Mặt trận, trực tiếp lãnh đạo Mặt trận Việt Minh.

Mặt trận Việt Minh quyết định lấy cờ đỏ sao vàng năm cánh làm cờ của Mặt trận và chủ trương sẽ lấy lá cờ này là cờ Tổ quốc khi giành được chính quyền, thành lập nước Việt Nam độc lập.

Chương trình hành động:

“Chương - trình Việt – Minh”⁶ nêu rõ: Muốn cách mạng giải phóng dân tộc thắng lợi; Việt Minh phải liên hiệp hết thảy các tầng lớp nhân dân, không phân biệt dân tộc, tôn giáo, đảng phái, xu hướng chính trị, giai cấp, tất cả đoàn kết lại để đánh đuổi Pháp - Nhật giành quyền độc lập cho xứ sở, đồng thời phải hết sức giúp đỡ Ai Lao và Cao Miên để cùng thành lập Đông Dương Độc lập Đồng minh.

Sau khi đánh đuổi được đế quốc Pháp, Nhật, sẽ thành lập một chính phủ nhân dân, lấy cờ có ngôi sao vàng năm cánh làm lá cờ toàn quốc. Chính phủ ấy do Quốc gia Đại hội cử ra thi hành những nhiệm vụ sau này gồm⁷:

Chính trị: 1) Phổ thông đầu phiếu, 18 tuổi trở lên được quyền bầu cử, ứng cử. 2) Ban hành các quyền tự do dân chủ. 3) Tổ chức Việt-nam nhân dân cách mạng quân và võ trang dân chúng để thẳng tay trừng trị bọn việt gian phản quốc, giữ vững chính quyền cách mạng. 4) Tịch thu tài sản của đế quốc Pháp, Nhật và bọn việt gian phản quốc. 5) Toàn xá chính trị phạm và thường phạm. 6) Nam nữ bình quyền...

Kinh tế: 1) Bỏ thuế thân và các thứ thuế do Pháp, Nhật đặt ra, lập một thứ thuế rất nhẹ và công bằng. 2) Quốc hữu hóa ngân hàng của đế quốc Pháp, Nhật, lập nên quốc gia ngân hàng thống nhất. 3) Mở mang kỹ nghệ, giúp đỡ thủ công nghiệp cho nền kinh tế quốc gia được phát triển. 4) Dẫn thủy nhập điền, bồi đắp đê điều làm cho nền công nghiệp được phồn thịnh. 5) Cho dân chúng được tự do khai khẩn đất hoang có chính phủ giúp đỡ. 6) Quan thuế độc lập. 7) Mở các đường giao thông như đường sá, cầu cống, v.v...

Văn hoá: 1) Hủy bỏ giáo dục nô lệ, lập nên quốc dân giáo dục, cưỡng bức giáo dục đến bậc sơ đẳng, cho các dân tộc được quyền dùng tiếng mẹ đẻ... 2) Lập trường chuyên môn quân sự, chính trị, kỹ thuật để đào tạo

các lớp nhân tài. 3) Giúp đỡ và khuyến khích các hàng trí thức để họ được phát triển tài năng của họ.

Xã hội: 1) Thi hành ngày làm 8 giờ. 2) Giúp đỡ cho gia đình đông con. 3) Lập ấu trĩ viện để chăm nom trẻ con...

Ngoại giao: 1) Hủy bỏ tất cả các hiệp ước mà Pháp đã ký bất kỳ với nước nào. 2) Tuyên bố các dân tộc bình đẳng và hết sức giữ hoà bình. 3) Kiên quyết chống tất cả các lực lượng xâm phạm đến quyền lợi của nước Việt Nam. 4) Mật thiết liên lạc với các dân tộc bị áp bức, giai cấp vô sản trên thế giới.

Đối với các lớp nhân dân: 1) Công nhân ngày làm 8 giờ, định lương tối thiểu... Cứu tế thất nghiệp, xã hội bảo hiểm. Cấm đánh đập, chửi mắng thợ, thủ tiêu giấy giao kèo giữa chủ và thợ. Công nhân già có lương hưu trí. 2) Nông dân ai cũng có ruộng đất để cày cấy, giảm địa tô, cứu tế nông dân trong những năm mất mùa. 3) Binh nhân: hậu đãi những người có công giữ gìn Tổ quốc, phụ cấp cho gia đình họ được đầy đủ. 4) Học sinh: Bỏ học phí, bỏ giấy khai sinh hạn tuổi, giúp đỡ học sinh nghèo. 5) Phụ nữ: Đàn bà được bình đẳng với đàn ông về mọi phương diện kinh tế, chính trị, xã hội, văn hoá. 6) Thương nhân: Bỏ pa-tăng (patente) môn bài và các thứ thuế do Pháp đặt ra. 7) Viên chức: Hậu đãi cho xứng đáng với công học tập. 8) Những người già và tàn tật được chính phủ chăm nom, cấp dưỡng. 9) Nhi đồng được chính phủ chăm nom về trí dục và thể lực...

Chương - trình Việt – Minh kêu gọi:

“Hỡi đồng bào! Bản chương trình trên đây có hai tính chất: một là chân chính, hai là dân chủ thành thật...”

...Hỡi ai là người thương nước, thương nòi! Hãy mau mau gia nhập vào các đoàn thể cứu quốc của Việt-minh. Hỡi các đảng phái chân chính cách mạng, Việt-minh sẽ mở cửa

đón chào các bạn. Hỡi tất cả các tầng lớp đồng bào, hãy mau mau đoàn kết thống nhất chung quanh bản chương trình trên đây để đánh Pháp, đuổi Nhật, giành lại quyền độc lập cho nước Việt Nam.”⁸

Chương - trình Việt - Minh được tóm tắt thành “Mười chính sách lớn của Việt Minh” và phổ biến theo hình thức Diễn ca trong nhân dân, dễ hiểu, dễ nhớ:

“Việt Nam độc lập đồng minh
Có bản chương trình đánh Nhật, đánh Tây
Quyết làm cho nước non này
Cờ treo độc lập, nền xây bình quyền
... Chúng ta có Hội Việt Minh
Đủ tài lãnh đạo chúng mình đấu tranh
... Khuyên ai nên nhớ chữ đồng

Đồng tình, đồng sức, đồng lòng, đồng minh”⁹.

1.2. Ngược dòng lịch sử

Về Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ Tám và sự ra đời của Mặt trận Việt Minh¹⁰.

Ngày 28/01/1941, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trở về Tổ quốc. Người nhanh chóng bắt tay xây dựng cơ sở cách mạng, tổ chức quần chúng tại Cao Bằng và chuẩn bị tổ chức Hội nghị lần thứ Tám Ban Chấp hành Trung ương. Hội nghị diễn ra từ ngày 10 - 19/5/1941 tại khu rừng Khuổi Nặm thuộc Pác Bó, Hà Quảng, Cao Bằng dưới sự chủ trì của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc. Hội nghị đã phân tích tình hình cách mạng trong nước và quốc tế, phong trào đấu tranh của các dân tộc, đặt mục tiêu giành độc lập và lợi ích quốc gia, dân tộc lên hàng đầu, quyền lợi của bộ phận, giai cấp phục tùng lợi ích dân tộc; xây dựng và phát triển Mặt trận Việt Minh để đoàn kết và phát huy sức mạnh toàn dân tộc. Theo sáng kiến và đề nghị của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, Trung ương quyết định thành lập Mặt trận Việt Minh (ngày 19/5/1941), xác định cơ sở cho tổ chức và hoạt

động của Mặt trận Việt Minh hướng vào mục tiêu cao nhất là giành độc lập dân tộc:

“Phải vận dụng một phương pháp hiệu triệu hết sức thống thiết làm sao đánh thức được tinh thần dân tộc xưa nay trong nhân dân (hơn hết là dân tộc Việt Nam). Cho nên cái mặt trận hiệu triệu của Đảng ta hiện nay không thể gọi như trước là Mặt trận thống nhất dân tộc phản đế Đông Dương, mà phải đổi ra cái tên khác cho có tính chất dân tộc hơn, cho có một mãnh lực để hiệu triệu hơn và nhất là có thể thực hiện được trong tình thế hiện tại; vậy mặt trận hiệu triệu của Đảng ta hiện nay ở Việt Nam là Việt Nam độc lập đồng minh hay nói tắt là Việt Minh”¹¹.

Ngày 25/10/1941, Mặt trận Việt Minh công bố tuyên ngôn, chương trình, điều lệ.

Thành viên của Mặt trận Việt Minh gồm: Hội Nông dân cứu quốc, Hội Phụ nữ cứu quốc, Hội Thanh niên cứu quốc, Hội Công nhân cứu quốc... Mặt trận Việt Minh đã tập hợp được đông đảo các tầng lớp nhân dân, kể cả tư sản, địa chủ, nhân sĩ yêu nước, trí thức, văn nghệ sĩ... không phân biệt giai cấp, tôn giáo, dân tộc nhằm đánh Pháp, đuổi Nhật, giành độc lập, tự do cho Tổ quốc.

Ngày 15/11/1942, Đại hội Việt Minh tại Cao Bằng và chỉ thị của Tổng Bộ Việt Minh về vấn đề khởi nghĩa vũ trang và xây dựng chính quyền cách mạng.

Ngày 07/5/1944, Tổng bộ Việt Minh ra Chỉ thị về sửa soạn khởi nghĩa giành chính quyền về tay nhân dân.

Ngày 22/12/1944, Thành lập đội Việt Nam Tuyên truyền Giải phóng quân (Quân đội nhân dân Việt Nam).

Ngày 16 - 17/8/1945, Đại hội Quốc dân ở Tân Trào thông qua Lệnh khởi nghĩa, lấy cờ đỏ sao vàng - cờ của Việt Minh - làm Quốc kỳ, chọn bài “Tiến quân ca” của Văn Cao làm Quốc ca; cử ra Ủy ban Dân tộc giải phóng Việt Nam. Chỉ trong hai tuần, cuộc Tổng khởi nghĩa đã thành công trong cả nước.

Ngày 03/3/1951, Đại hội toàn quốc thống nhất hai tổ chức mặt trận: Mặt trận Việt Minh và Hội Liên Việt¹² thành một mặt trận lấy tên là “Mặt trận Liên hiệp quốc dân Việt Nam” gọi tắt là “Mặt trận Liên Việt” (3/1951 - 9/1955)¹³.

2. Mặt trận Việt Minh - chiến lược đoàn kết dân tộc của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Mặt trận Việt Minh ra đời xuất phát từ nhu cầu lịch sử khách quan, phản ánh sự sáng tạo của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh trong việc tập hợp sức mạnh của dân tộc trong cuộc đấu tranh cách mạng giành độc lập ở Việt Nam. Mặt trận Việt Minh là biểu tượng của tư tưởng đại đoàn kết dân tộc của Hồ Chí Minh. Thực sự, Mặt trận Việt Minh đã tạo được khối đoàn kết dân tộc tạo nên sức mạnh tổng hợp giúp nhân dân ta làm nên Cách mạng Tháng Tám, lập nên nước Việt Nam dân chủ cộng hòa.

Về vai trò của chủ tịch Hồ Chí Minh, Denis Warner - một nhà báo hiếu chiến và không nhiều thiện cảm với chúng ta cũng phải nói những lời rất đúng về Người trong việc dẫn dắt dân tộc mình lập nên mặt trận đại đoàn kết: *“Vừa mới tập hợp những người cộng sản lại với nhau năm 1930, thì khi cuộc chiến tranh Thái Bình Dương mới nổ ra, Cụ Hồ lại đã sẵn sàng bắt tay vào việc tập hợp những người theo chủ nghĩa dân tộc và những người cộng sản vào một Mặt trận thống nhất mới rộng rãi hơn... vào mùa Xuân năm 1941”¹⁴.*

Vấn đề đoàn kết thực sự hình thành trong tư tưởng của lãnh tụ - Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh từ rất sớm. Ngay trong những năm bốn ba hải ngoại tìm đường cứu dân cứu nước, tư tưởng đoàn kết đã thể hiện rõ bên cạnh lòng yêu nước thương dân cháy bỏng của Người. Theo Hồ Chí Minh, muốn có lực lượng phải thực hành đoàn kết vì “đoàn kết là lực lượng”. Bởi vậy trong tư tưởng Hồ Chí Minh, đoàn kết là vấn đề chiến lược, có ý nghĩa sống còn lâu dài, quyết định thành bại của cách mạng. Với

Người đoàn kết dân tộc sẽ tạo ra sức mạnh to lớn, vượt qua mọi khó khăn để đi đến thắng lợi.

Vào năm 1924, sau khi bốn ba khắp trời Âu – Mỹ, trở về Pháp, Nguyễn Ái Quốc đã viết trên báo Le Paria: “*Vậy là, dù màu da có khác nhau, trên đời này chỉ có hai giống người: giống người bóc lột và giống người bị bóc lột. Mà cũng chỉ có một mối tình hữu ái là thật mà thôi: tình hữu ái vô sản*”¹⁵.

Đến năm 1925, trong tác phẩm *Bản án chế độ thực dân Pháp*, khi nói về chính sách chia để trị và tinh thần đoàn kết dân tộc, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc chỉ rõ: “*Chủ nghĩa thực dân Pháp không hề thay đổi cái châm ngôn “chia để trị” của nó. Chính vì thế mà nước An Nam, một nước có chung một dân tộc, chung một dòng máu, chung một phong tục, chung một lịch sử, chung một truyền thống, chung một tiếng nói đã bị chia năm sẻ bảy. Lợi dụng một cách xảo trá sự chia cắt ấy, người ta hy vọng phá vỡ tình đoàn kết, nghĩa đồng bào trong lòng người An Nam và tạo ra những mối xung khắc giữa anh em ruột thịt với nhau. Sau khi đẩy họ chống lại nhau người ta lại ghép một cách giả tạo các thành phần ấy lại, lập nên một “Liên bang” gọi là “Liên bang Đông Dương”*”.

Đến tác phẩm *Đường Kách mệnh* (1927), lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc nhấn mạnh vai trò của đoàn kết: “*Kách mệnh là việc chung cả dân chúng chứ không phải việc một hai người*”¹⁶.

Khi trở về nước sau 30 năm bốn ba, Người tiến hành những công việc chuẩn bị cho sự ra đời của Mặt trận Việt Minh. Ngay trong Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ VIII, chính lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đề xuất thành lập Mặt trận Việt Minh nhằm phát huy mạnh mẽ tinh thần yêu nước trong sự đoàn kết thống nhất toàn dân tộc trên nền tảng liên minh công – nông. Người xác định Mặt trận Việt Minh được lập ra phải làm được 03 yêu cầu lớn gồm:

Một là, Mặt trận Việt Minh được xây dựng

và hoạt động trong nội bộ nhân dân Việt Nam nhằm phát huy cao nhất tinh thần dân tộc, yêu nước vì mục tiêu đấu tranh giành độc lập.

Hai là, phải tiêu biểu cho tinh thần đoàn kết dân tộc và có hệ thống tổ chức được xây dựng từ trung ương đến cơ sở. Mặt trận Việt Minh không chỉ hiệu triệu nhân dân mà còn tỏ rõ sức mạnh bằng hệ thống tổ chức chặt chẽ để tập hợp, đoàn kết, rèn luyện mọi người Việt Nam yêu nước hành động cách mạng một cách có tổ chức.

Ba là, phải có Chương trình hành động với những chủ trương và chính sách cụ thể, cơ bản vì nền độc lập dân tộc: liên hiệp hết thảy các tầng lớp nhân dân không phân biệt tôn giáo, đảng phái, xu hướng chính trị, giai cấp nhằm đoàn kết chiến đấu để đánh đuổi Pháp - Nhật giành quyền độc lập cho xứ sở. Khi cách mạng thành công sẽ thành lập một chính phủ nhân dân của Việt Nam Dân chủ Cộng hòa lấy lá cờ đỏ ngôi sao vàng năm cánh làm lá cờ toàn quốc.

Từ chiến lược đoàn kết dân tộc ấy, chủ tịch Hồ Chí Minh khái quát lên thành một trong những nội dung tư tưởng của Người: “*Trong thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân*”¹⁷. Người nhấn mạnh: “*Chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ các tầng lớp nhân dân..., phải đoàn kết tốt các đảng phái, các đoàn thể, các nhân sĩ thực hiện hợp tác lâu dài, giúp đỡ lẫn nhau cùng tiến bộ..., phải đoàn kết các dân tộc anh em cùng nhau xây dựng Tổ quốc..., phải đoàn kết chặt chẽ giữa đồng bào lương và đồng bào các tôn giáo, cùng nhau xây dựng đời sống hoà thuận ấm no, xây dựng Tổ quốc*”¹⁸.

Điều này hoàn toàn đúng như “tổng kết” của Giáo sư Trần Văn Giàu khi nói về tư tưởng đoàn kết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “*Đến Cụ Hồ thì đại đoàn kết được xây dựng trên cả một lý luận chứ không còn đơn thuần là tình cảm tự nhiên của người trong một nước phải thương nhau cùng*”¹⁹.

Đánh giá vai trò to lớn của Mặt trận Việt Minh trong lịch sử cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “*Đoàn kết trong Mặt trận Việt Minh, nhân dân ta đã làm Cách mạng Tháng Tám thành công, lập nên nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà.*”²⁰.

Mặt trận Việt Minh là biểu hiện sinh động nhất về sự đúng đắn của tư tưởng Hồ Chí Minh về đoàn kết dân tộc trong sự nghiệp cách mạng giành và giữ độc lập dân tộc. Tồn tại trong vòng 10 năm (1941-1951), Mặt trận Việt Minh đã có nhiều đóng góp cho cách mạng Việt Nam. Từ khi ra đời, Mặt trận Việt Minh luôn là một tổ chức tập hợp, đoàn kết các tầng lớp nhân dân không phân biệt tôn giáo và xu hướng chính trị để thực hiện mục tiêu cao nhất là giải phóng dân tộc, lập nên nhà nước mới - nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam Á. Mặt trận Việt Minh thực sự là biểu tượng của khối đại đoàn kết dân tộc, của tư tưởng Hồ Chí Minh về đoàn kết và xây dựng Mặt trận Dân tộc Thống nhất.

Sự ra đời và 10 năm hoạt động của Mặt trận Việt Minh là những bài học quý báu về công tác tập hợp sức mạnh của toàn dân tộc từ việc giành chính quyền, thiết lập nhà nước và góp phần đưa dân tộc Việt Nam vượt qua cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp. Những bài học về việc tổ chức Mặt trận Việt Minh sẽ là bài học lớn trong việc xây dựng khối đại đoàn kết dân tộc, nhất là những thách thức mới đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay./.

Chú thích:

1. Viện Hồ Chí Minh. Hồ Chí Minh biên niên tiểu sử, T.3. Nxb CTQG Hn 2006, tr. 148

2. bachkhoatoanthu.vass.gov.vn/noidung/tudien/Lists/GiaiNghia/

3. Trong “The vietnamese Revolution of 1945 – Roosevelt, Ho Chi Minh and de Gaulle in the World at War”, International Peace Research Institute, Oslo, 1991, nhà sử học

Na Uy Stein Tonnesson dựa trên cơ sở tài liệu lưu trữ thuộc Aix – en – Provence: Báo cáo số: 99 – 102, ngày 02/7/1941 của Henry (nhân viên mật thám thuộc lãnh sự Pháp tại Côn Minh, Trung Quốc) xác định các đại diện của Nguyễn Ái Quốc đã tham gia vào việc thành lập một tổ chức có tên là Việt Nam Vận động độc lập đồng minh hội tại một đại hội diễn ra ở Chingxi (Tỉnh Tây hay Trịnh Tây) là không chính xác

4. Tài liệu lưu trữ lưu tại Cục Lưu trữ Văn phòng Trung ương (dangcongsan.vn/tu-lieu-van-kien/) và tài liệu lưu trữ (vật trưng bày) của Bảo tàng Lịch sử Quốc gia

5. Tài liệu lưu trữ lưu tại Cục Lưu trữ Văn phòng Trung ương (dangcongsan.vn/tu-lieu-van-kien/) và tài liệu lưu trữ (vật trưng bày) của Bảo tàng Lịch sử Quốc gia

6. Tài liệu lưu trữ (vật trưng bày) của Bảo tàng Lịch sử Quốc gia

7. mattran.org.vn/home/gioithieumt/ và Văn kiện Đảng: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hn 2000, T. 7, tr. 151

8. mattran.org.vn/home/gioithieumt/

9. Tài liệu lưu trữ (vật trưng bày) của Bảo tàng Lịch sử Quốc gia

10. dangcongsan.vn/tu-lieu-van-kien/tu-lieu-ve-dang/hoi-nghi-trung-uong/

11. dangcongsan.vn/tu-lieu-van-kien/tu-lieu-ve-dang/hoi-nghi-trung-uong/khoa-i/

12. Được thành lập vào tháng 5/1946 nhằm mở rộng hơn nữa khối đoàn kết dân tộc. Ban vận động thành lập Hội liên hiệp quốc dân Việt nam gồm 27 người với đại biểu Việt minh là Hồ Chí Minh. Nguồn: <http://mattran.org.vn/>

- Liên Việt - Hội Liên hiệp Quốc dân Việt Nam (1946-1951), ra đời 29/5/1946 tại Hà Nội, do Huỳnh Thúc Kháng làm hội trưởng; một hình thức mặt trận dân tộc thống nhất mới, thu hút các tổ chức và cá nhân còn đứng ngoài Việt Minh nhằm mục đích bảo vệ độc lập dân tộc. Thành viên: cộng sản, Mặt trận Việt Minh, Đảng Dân chủ, Đảng xã hội giới tư sản, giới trí thức ngoài Việt Minh và một số đảng viên Việt Nam Quốc dân đảng. Nguồn: bachkhoatoanthu.vass.gov.vn/noidung/tudien/

13. Nguồn: bachkhoatoanthu.vass.gov.vn/noidung/tudien/

14. Denis Warner. Chủ tịch Hồ Chí Minh – Anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hóa lớn, Nxb Khoa học Xã hội, H 1995, tr.170.

15. Nguyễn Ái Quốc. Đoàn kết giai cấp, Le Paria, số 25/1924. Nguồn: Những bài đăng trên báo Le Paria, Nxb. Sự thật. Hn, 1987, tr.93 - 98

16. Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sdd, t.2, tr.283

17. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sdd, T.8, tr.276

18. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sdd, T.10, tr.605-606

19. Viện Hồ Chí Minh: Nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, Hn 2003, T.2, tr.34

20. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sdd, T.10, tr.604